

АНАЛИЗА ИНВЕСТИЦИОНЕ И ИЗВОЗНЕ АКТИВНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ СРБИЈЕ¹

Б. Михаиловић², Д. Цвијановић², Владана Хамовић²

Апстракт: Пољопривреда у Србији суочава се са многим проблемима, који су резултат ограничења насталих у условима економског окружења и аграрне политике вођене после другог светског рата до распада СФРЈ, тешкоћа насталих у протеклих петнаестак година и тешкоћа у прилагођавању тржишној економији. Пољопривреда у Србији је оптерећена последицама централно планске привреде у делу власништва и коришћења земљишта. За развој је потребна политика која може утицати на повећање продуктивности путем реструктурирања и инвестиција, што подразумева јасна власничка права и формирање ефикасног тржишта земљишта, кредита и инпута. Без обзира колико је привреда тржишна, улога државне политике је значајна. Уколико је привреда тржишња улога државе је све већа.

Кључне речи: инвестиције, извоз, пољопривреда, транзиција.

Увод

Током 90-их година прошлог века због затворености светског тржишта према Србији, деградирани су токови развоја у укупној домаћој економији. Ови процеси су имали неповољан утицај на примаран сектор пољопривреде. У годинама на почетку XXI века, са успостављањем отворених економских

¹ Рад је део истраживања на пројекту 149007 Министарства науке Р. Србије под називом „Мултифункционална пољопривреда и рурални развој у функцији укључења Републике Србије у Европску унију“.

² Мр Бранко Михаиловић, истраживач сарадник, проф. др Драго Цвијановић, научни саветник, др Владана Хамовић, научни саветник, Институт за економику пољопривреде, 11060 Београд, Волгина 15, Србија, тел: +381 (0)11 297 2848, e-mail: brankomih@neobee.net, drago_c@mail.iep.gb.ac.yu, vladana_h@mail.iep.bg.ac.yu.

односа са светом, очекивало се да ће светско, а нарочито европско тржиште имати значајнији утицај на оживљавање примарног сектора пољопривреде и аграрне производње у нашој земљи. Ограничавајући фактори развоја у првим годинама века били су: споро прилагођавање привредног система и економске политике европском и светском тржишту, стагнирање и деградирање задругарства, некохерентна аграрна политика, несинхронизованост процеса приватизације у аграрним индустријама са пољопривредом земљорадничког сектора и др.

Неповољна пољопривредна кретања испољавала су се у опадајућој пољопривредној производњи, посебно у сточарству, и производњи пољопривредно-прехранбених и других аграрних прерађевина. Ови рецесивни трендови су настали под утицајем дугогодишњег продубљивања економске кризе у нашој земљи, која је имала домино ефекат на пољопривредну производњу. Деградирајући процеси у структури привреде утицали су на неповољне економске ефекте пословања привредних субјеката: предузећа, комбината, задруга и др.

Наведени узрочно-последични односи у процесима привредних и аграрних кретања, потврђују показатељи у кретању производње, видно редукованим основним производним капацитетима, посебно настало драстично опадање сточног фонда и површина под засадима воћа и винове лозе, као и видног смањења примене савремене технологије, због недостатка улагања у текућу производњу. Сходно томе, циљ истраживања у раду је детаљније упознавање инвестиционе и извозне активности пољопривреде Србије. У складу са дефинисаним циљем истраживања користиће се статистички метод у третирању прикупљене грађе (графички приказ, табеларни преглед и др.), на основу којих је могућа примена квантитативно-квалитативне анализе и синтезе.

Актуелно стање у пољопривреди Србије

Развој привреде Србије и прелазак на тржишно пословање захтева не само нову концепцију, већ и нови систем функционисања, а нарочито нови систем управљања развојем предузећа. Предузећа су дуго обављала своје активности у пословном окружењу које су карактерисали неефикасност и одсуство мотивације код запослених. Многе земље су, због претходно наведених разлога, ушле у процес транзиције, који означава превођење бивших социјалистичких привреда у тржишне привреде.¹

---

¹ Mihailović, B., Subić, J., Cvijanović, D. (2007): "Makroeconomic's indicators of investments moving in Serbia at period 2000-2005", Simpozionul Internațional *Investițiile și*

У таквим условима, пољопривреда данас има значајно место и улогу у укупном привредном развоју Србије, посебно у процесу усклађивања економских механизма за реализацију одређених друштвених циљева, пре свега на спровођењу реформи и транзиције. Аграрна привреда представља најзначајнију привредну област у Републици Србији. Њено учешће у стварању друштвеног производа земље (GDP) износи око 35%.¹ Сходно томе, пољопривредна производња учествује са преко 14%, прехранбена индустрија са близу 20%, док остало са више од 65%. Ова област ће и наредних година битно опредељивати привредна кретања у нашој земљи.

Србија има веома погодне природне услове за развој разноврсне примарне пољопривредне производње. Налази се на најповољнијем подручју северне географске ширине, са четири годишња доба и четири климатска подручја. Погодно земљиште и климатски услови омогућавају развој разноврсне пољопривредне производње (биљне и сточарске) и то: житарица, индустријског биља, воћа и поврћа, семенског и садног материјала, лековитог биља, крупне и ситне стоке. У структури остварене вредности пољопривредне производње, 58% потиче из биљне производње, а 42% из сточарске производње (ЕУ - 70% из сточарске, а 30% из биљне производње). Србија располаже са око 5.111.000 ха пољопривредне површине (0.60 ха по становнику); односно са сса 4.255.000 ха обрадиве површине (0.50 ха по становнику), што је изнад стандарда земаља Европе.² Однос површина под шумом и пољопривредних површина (39:61) је такође повољан и изнад је односа у Европи, што је такође велика предност за успешан развој пољопривредне производње. Међутим, добар део обрадивог земљишта је закишељен, као резултат неконтролисане употребе хемијских средстава, а у Војводини и заслањен, што све умањује производне могућности, а повећава трошкове производње. Потребне су одређене агротехничке мере за поправљање земљишне структуре – калцификације, већа употреба органског ђубрива и др.

Србија има повољан водни режим за примарну пољопривредну производњу, али недовољно искоришћен. Канал Дунав-Тиса-Дунав, највећи и јединствен хидросистем у свету, не искоришћава се за пољопривредну

Relansarea Economică, Ediția a VII-a, SYMPOSIUM ON INVESTMENTS AND ECONOMIC RECOVERY, 25-27 Mai 2007, București, Academia de Studii Economice din București, Facultatea Management, Catedra de Eficiență Economică.

¹ http://portal.komora.net/pksweb/servlet/pksweb.XMLProcesor?i_sys=pks&i_xml=a10&ixsl=s22003&i_pagelumber=1&i_numberrecords=5

² http://portal.komora.net/pksweb/servlet/pksweb.XMLProcesor?i_sys=pks&i_xml=a10&ixsl=s22003&i_pagelumber=1&i_numberrecords=5

производњу или је то веома мало. Речни токови се такође веома мало користе за наводњавање. Од укупно обрадивог земљишта, наводњавана површина износи једва 78.000 ха (тј. око 1.6%). У Србији је, због велике географске хетерогености, тешко обележити глобалне микрореоне пољопривреде, али се могу лако обележити реони појединих производњи (жита, индустријских култура, воћа, грожђа, стоке и др.), а то је најзначајније за економску политику у пољопривреди.

Ограничавајући фактори пољопривреде и аграрног сектора испољавају се у облику опадања тражње и потрошње аграрних производа на домаћем тржишту, као и неповољних односа остваривања спољнотрговинске робне размене аграрних роба.¹ Највеће смањење обима производње било је у сточарству, док је интензитет опадања обима производње био нешто спорији у биљној производњи. Лоше стање у сектору виноградарства и винарства манифестује се кроз смањење производње грожђа и вина и губљења конкурентности домаћих вина уз појачан увоз вина. Кретање воћарске производње имало је стагнирајући карактер.

Инвестициона улагања у сектору примарне пољопривреде и прехранбене индустрије

Србија се налази у централној фази транзиције која би требало да представља радикални заокрет и праву прекретницу у будућем развоју домаће економије и њених актера. Развој тржишне економије може се убрзати приливом средстава кроз инвестиције у нова предузећа, докапитализацију постојећих предузећа и консолидацију финансијског система. Међутим, многа предузећа у Србији имају неповољне пословне перформансе које се манифестују кроз опадање тржишног учешћа и рентабилитета, повећање задуживања, неадекватно инвестирање и повећан обим нових пословних подухвата на рачун примарног посла.

Иако је установљен растући тренд инвестирања, макроекономски показатељи инвестиционих кретања у Србији показују висок ризик улагања у домаћа предузећа, који онемогућава динамичније инвестирање. Смањењем ризика повећала би се атрактивност улагања, што је стимуланс за домаће и стране инвеститоре који вреднују различите комбинације ризика и приноса. Сходно томе, Србија и Београд постају све атрактивнија локација за интернационалне инвеститоре. Велики број мултинационалних компанија

¹ Симић, Ј., Стевановић, С. (2004): *Ограничења и стратешке могућности прилагођавања развоја агроиндустрије Србије и Црне Горе тржишту Европске уније*, Економски анали, Економски факултет, Београд, стр. 332.

има развијено пословање у земљи. На листи водећих страних инвеститора налазе се компаније, као што су *Telenor*, *Mobilkom Austria*, *Philip Morris*, *Banca Intesa i InBev*, а у припреми су нови крупни инвестициони пројекти¹. Београд се налази убедљиво на првом месту у Србији по приливу страних улагања. Укупна вредност инвестиционих пројеката у главном граду креће се око 3,5 милијарде долара, а страним компанијама најинтересантније су услужне делатности: банкарство, трговина, телекомуникације, али и развој некретнина и производне гране².

Пословни амбијент у Србији знатно је унапређен захваљујући усвајању великог броја правних прописа од 2001. године. Основни циљеви законодавних реформи, који се одвијају у складу са регулативама Европске уније, обухватају једноставност пословања и сигурност улагања. У процесу придруживања ЕУ очекује се доношење бројних нових реформских прописа, а за инвеститоре највећи значај имају закони у области земљишта и изградње, као и регулатива индустријских и технолошких паркова.

Ради добијања што реалније слике о досадашњим инвестиционим активностима у табелама и сликама који следе је дат приказ улагања како на националном нивоу, тако и на регионалном и нивоу Београда. Сходно томе, истраживањем је обухваћен вишегодишњи инвестициони тренд у привреди Београда и карактеристике процеса инвестирања у привреди на територији Централне Србије, као и Републике Србије у целини.

Остварене инвестиције у пољопривреди Београда, у периоду 1995-2005. године, имале су учешћа у укупно оствареним инвестицијама у пољопривреди Републике Србије у границама од 6,15% до 38,90% (Табела 1). Међутим, овде се уочавају два тренда. Први, опадајући тренд (1995-2000.), када су остварене инвестиције у пољопривреди Београда реализовале пад учешћа у укупно оствареним инвестицијама у пољопривреди Републике Србије са 18,53% (1995. год.) на 6,15% (2000. год). Током другог, растућег тренда (2001-2005.) ово учешће је порасло са 8,81% (2001.) на 38,90% (2005.). У Централној Србији се током анализираних периода, такође, евидентирају осцилације остварених инвестиција у пољопривреди, али са мањим амплитудама у времену (интервал учешћа од 31,74% до 57,25% у укупно оствареним инвестицијама у пољопривреди Републике Србије).

¹ www.siepa.sr.gov.yu

² <http://www.beograd.rs/cms/view.php?id=1296806>

Табела 1. Просторна дистрибуција остварених инвестиција* у пољопривреди и рибарству**, у хиљ. динара

Године	Јединица мере	Територија		
		Република Србија	Централна Србија	Град Београд
1995	динар	200.019	96.726	37.070
	%	100,00	48,36	18,53
1996	динар	330.407	149.470	41.115
	%	100,00	45,24	12,44
1997	динар	459.784	220.260	57.424
	%	100,00	47,91	12,49
1998	динар	620.534	236.327	69.125
	%	100,00	38,08	11,14
1999	динар	738.513	323.136	92.050
	%	100,00	43,75	12,46
2000	динар	1.896.896	795.133	116.584
	%	100,00	41,92	6,15
2001	динар	3.146.845	998.683	277.186
	%	100,00	31,74	8,81
2002	динар	4.947.895	1.682.621	875.427
	%	100,00	34,01	17,69
2003	динар	3.260.612	1.219.717	683.081
	%	100,00	37,41	20,95
2004	динар	3.721.166	1.702.354	1.020.786
	%	100,00	45,75	27,43
2005	динар	5.028.799	2.878.779	1.956.146
	%	100,00	57,25	38,90

Извор: Инвестиције Републике Србије, 1995-2005., РЗС, Београд, 1997-2007.

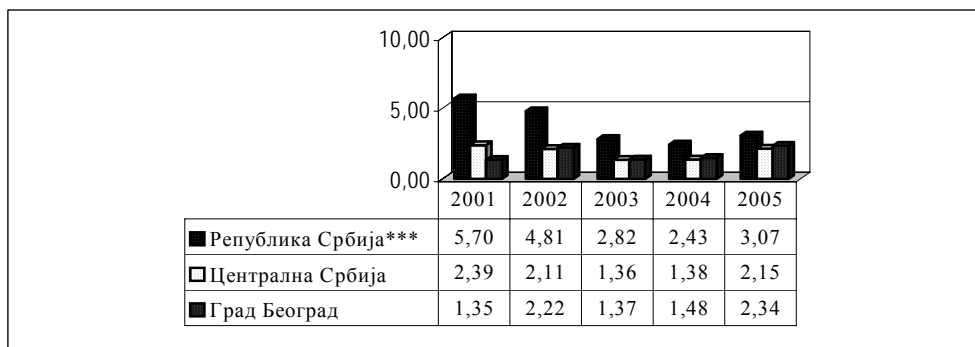
* Инвестиције у основна средства друштвеног сектора (који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине) у текућим ценама.

** Пољопривреда, рибарство, лов, шумарство и водопривреда (новији статистички преглед).

Учешће пољопривредних инвестиција у укупно оствареним улагањима Београда, Централне Србије и Републике Србије у целини, приказано је и уз помоћ следећег *слике*:

Током посматраног периода (2001-2005.година), у Републици Србији се евидентира нешто интензивнији опадајући тренд учешћа пољопривреде у укупно оствареним инвестицијама са 5,70% (2001.) на 3,07% (2005.).

Слика 1. Учешће пољопривреде* у укупно оствареним инвестицијама**

Извор: Инвестиције Републике Србије, 2001 -2005., РЗС, Београд, 2003-2007.

* Пољопривреда, рибарство, лов, шумарство и водопривреда (новији статистички преглед).

** Инвестиције у основна средства друштвеног сектора (који обухвата и задружни, мешовити и државни облик својине) у текућим ценама.

*** Нису обухваћени подаци за Косово и Метохију.

У Централној Србији ово учешће је током обухваћеног периода било релативно уједначено, уз благу опадајућу тенденцију. Наиме, оно се кретало на нивоу од нешто преко 2,0% (са изузетком у 2002. и 2003. години). С друге стране, учешће пољопривредних инвестиција у укупно оствареним инвестицијама Београда порасло је са 1,35% на 2,34%.

Извоз пољопривредних производа

Актуелно стање пољопривредне основе Србије карактерише пре свега технолошко-економско заостајање већине инсталираних капацитета, доминантна заступљеност традиционалне индустријске продукције (тзв. стандардизовани производи), прилично дисперзиван извозни асортиман (без постојања препознатљивог производа) који је, уз то, у досадашњем периоду у значајном степену био намењен променљивим купцима и пласиран на ограниченом броју дестинација, што представља отежавајућу околност.

Уколико се томе прикључи и чињеница о доминирајућој пословној пракси заснованој на традиционалном спољнотрговинском концепту (тзв. стратегија ниског интензитета), поставља се питање обухватности иницијалних заокрета у циљу приближавања актуелним трендовима на светском тржишту на платформи нове стратегије. Такође, додатно ограничење пред-

стављају и проблеми извесног заостајања у процесу приватизације, неразвијеност адекватних институција привредне инфраструктуре и незаокруженост банкарског система.

Сектор пољопривреде успева да одржи позитиван салдо размене (Табела 2, Табела 3). Наиме, што се пољопривреде тиче, у 2006. години у спољнотрговинској робној размени хране остварен је суфицит од 415,8 мил. УСД, што је у односу на 2005. годину раст за 124%.

Табела 2. Извоз пољопривредно-прехранбени производа из Србије: 2004-2006.
-вредност у мил. УСД-

	2004		2005		2006	
	вредност	%	вредност	%	вредност	%
Храна и живе животиње	656,3	100,0	779,3	100,0	1065,3	100,0
Живе животиње	2,8	0,4	2,4	0,3	2,3	0,2
Месо и прераде од меса	23,0	3,5	33,0	4,2	76,7	7,2
Млечни производи и јаја	8,6	1,3	11,8	1,5	42,3	4,0
Рибе и прерађевине	0,8	0,1	2,2	0,3	2,9	0,3
Житарице и производи	106,6	16,2	184,1	23,6	291,8	27,4
Поврће и воће	245,4	37,4	262,5	33,7	326,0	30,6
Шећер, произ. од шећера и мед	170,6	26,0	175,8	22,6	168,0	15,8
Кафа, чај, какао и зачини	40,0	6,1	45,6	5,9	58,7	5,5
Сточна храна	20,8	3,2	18,5	2,4	27,0	2,5
Разни производи за исхрану	37,7	5,7	43,4	5,6	69,5	6,5

Извор: Спољнотрговински робни промет Р. Србије, децембар 2006, саопштење РЗС од 31.01.2007

Висок позитиван салдо размене, већ традиционално, остварује се у размени житарица, поврћа и воћа и шећера. И у првој половини 2007. године

(јануар-јуни) наставља се тренд позитивне спољнотрговинске размене хране (остварен је суфицит од 196 мил. долара).¹

Табела 3. Салдо спољнотрговинске размена пољопривредно-прехранбених производа у 2006 и поређење у односу на 2005. годину
- у мил. УСД -

	Салдо	
	2005	2006
Храна и живе животиње - укупно	185,3	415,8
Живе животиње	-5,9	-3,5
Месо и прераде од меса	17,7	59,7
Млечни производи и јаја	-0,7	30,8
Рибе и прерађевине	-51,3	-58,5
Житарице и производи	140,8	238,3
Поврће и воће	102,6	136,2
Шећер, производи од шећера	135,0	130,5
Кафа, чај, какао и зачини	-75,9	-72,5
Сточна храна	-30,5	-30,7
Разни производи за исхрану	-46,5	-14,5

Извор: Спољнотрговински робни промет Р. Србије, децембар 2006, саопштење РЗС од 31.01.2007.

Од ступања на снагу Преференцијалног статуса у трговини са ЕУ Србија константно остварује суфицит у размени пољопривредно - прехранбених производа са овом асоцијацијом. Преференцијални статус омогућава извоз на тржиште ЕУ 85 одсто пољопривредних производа ослобођен свих дажбина, док се јунетина, вино и шећер налазе на режиму квота. У укупној размени пољопривредно - прехранбених производа Србије у 2004. години са светом ЕУ је учествовала са 49,2 одсто. Исте године удео извоза аграрних производа на тржиште ЕУ у укупном извозу пољопривредно - прехранбених производа из Србије био је на нивоу од 53 одсто.

У трговини са ЕУ у области агара суфицит се бележи непрекидно од 2000. године. Међутим, укупан извоз пољопривредних производа из Србије у ЕУ чини свега 0,7% укупног увоза ЕУ15, односно 0,2 % увоза ЕУ25, док уку-

¹ Параушић, В., Цвијановић, Д., Субић, Ј. (2007): *Афирмација удруживања и маркетинга у функцији креирања конкурентности аграрног сектора Србије*, Монографија, Институт за економику пољопривреде, Београд, стр. 100.

пан увоз пољопривредних производа у Србију чини 0,5% извоза ЕУ15, односно 1,0% извоза ЕУ25.¹ Статистички подаци о обиму и структури извоза пољопривредних производа из Србије указују на неконкурентност домаће агропривреде, посматрано са становишта ценовних и неценовних елемената маркетинга. Иако званична статистика указује на позитивне трендове у спољнотрговинској размени пољопривредно-прехранбених производа из Србије, који су започели од 2002. године, важно је истаћи да је то превасходно резултат већег извоза сировина (житарица и шећера).

Закључак

Текуће стање привредне и пољопривредне основе Србије карактерише пре свега технолошко-економско заостајање већине инсталираних капацитета, доминантна заступљеност традиционалне индустријске продукције (тзв. стандардизовани производи), прилично дисперзиван извозни асортиман (без постојања препознатљивог производа) који је, уз то, у досадашњем периоду у значајном степену био намењен променљивим купцима и пласиран на ограниченом броју дестинација, што представља отежавајућу околност.

Уколико се томе прикључи и чињеница о доминирајућој пословној пракси заснованој на традиционалном спољнотрговинском концепту (тзв. стратегија ниског интензитета), поставља се питање обухватности иницијалних заокрета у циљу приближавања актуелним трендовима на светском тржишту на платформи нове стратегије. Такође, додатно ограничење представљају и проблеми извесног заостајања у процесу приватизације, неразвијеност адекватних институција привредне инфраструктуре и незаокруженост банкарског система.

У Србији се морају успоставити тржишни механизми којима се обезбеђује технолошка и производно економска повезаност свих учесника у производњи до тржишта финалне потрошње. Међутим, углавном промет држи монопол, који је више изражен уколико су произвођачи у пољопривреди неорганизовани и не постоје произвођачке организације – задруге. Последично, у глобалној стратегији развоја тржишним механизмима је потребно обезбедити склад производње, прераде и промета до тржишта финалне потрошње. Ово треба да ствара већи економски интерес да произвођачи у пољопривреди и сви учесници у производњи раде и производе више и квалитетније.

Током посматраног периода (2001-2005. година), у Републици Србији се евидентира нешто интензивнији опадајући тренд учешћа пољо-

---

¹ www.minpolj.sr.gov.yu

привреде у укупно оствареним инвестицијама. У Централној Србији ово учешће је током обухваћеног периода било релативно уједначено, уз благу опадајућу тенденцију. С друге стране, учешће пољопривредних инвестиција у укупно оствареним инвестицијама Београда је незнатно порасло. Сходно томе, анализа указује на још увек недовољан укупан ниво инвестирања у пољопривреду Србије. На слабије инвестирање утичу многи фактори, а пре свега, високи комерцијални и некомерцијални ризици, спора економска транзиција и неразвијене институције које у пракси гарантују права која произилазе из приватне својине и уговора. Србија мора да се заокружи у територијалном, статусном и економском смислу, као и да оконча приватизацију предузећа која је основна полуафирмације тржишне економије.

Литература

1. Mihailović, B., Subić, J., Cvijanović, D. (2007): "Makroekonomski indikatori ulaganja u Srbiju u periodu 2000-2005", Simpozijum Internacionalne Konferencije "Investițiile și Relansarea Economică", Ediția a VII-a, SYMPOSIUM ON INVESTMENTS AND ECONOMIC RECOVERY, 25-27 Mai 2007, București, Academia de Studii Economice din București, Facultatea de Management, Catedra de Eficiență Economică.
2. Параушић, В., Цвијановић, Д., Субић, Ј. (2007): *Афирмација удруживања и маркетинга у функцији креирања конкурентности аграрног сектора Србије*, Монографија, Институт за економику пољопривреде, Београд.
3. Симић, Ј., Стевановић, С. (2004): *Ограничења и стратешке могућности прилагођавања развоја агроиндустрије Србије и Црне Горе тржишту Европске уније*, Економски анали, Економски факултет, Београд.
4. *Стратегија дугорочног развоја пољопривреде, села и прехрамбене индустрије*, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Београд, април, 1997.

Статистичка документација

1. *Инвестиције Републике Србије, 1995-2005.*, РЗС, Београд, 1997-2007.
2. *Инвестиције Републике Србије, 2001 -2005.*, РЗС, Београд, 2003-2007.
3. Спољнотрговински робни промет Р. Србије, децембар 2006, саопштење РЗС од 31.01.2007.

Мр Бранко Михајловић и сарадници

Интернет извори

1. http://portal.komora.net/pksweb/servlet/pksweb.XMLProcesor?i_sys=pks&i_xml=a10&ixsl=s22003&i_pagenumber=1&i_numberrecords=5
2. [http:// www.siepa.sr.gov.yu](http://www.siepa.sr.gov.yu)
3. <http://www.beograd.rs/cms/view.php?id=1296806>
4. [http:// www.minpolj.sr.gov.yu](http://www.minpolj.sr.gov.yu)

Примљено: 07.03.2009.

Одобрено: 27.03.2009.

UDC: 631.153:657.424(497.11)

**ANALYSIS OF INVESTMENT AND EXPORT ACTIVITIES
OF SERBIA AGRICULTURE**

Branko Mihailović, Drago Cvijanović, Vladana Hamović
Institute of Agricultural Economics, Belgrade, Serbia

Abstract

Agriculture in Serbia is confront with many problems, which are result of limitation that was begin in conditions of economic environment and agrar politic that has been leading after World War Second until decay SFRJ, difficulties that become at last fifteen years an difficulties at adapting of market economy. Agriculture in Serbia is load consequences of central mountain economy at part of property and land using. For development is necessary the policy that can influence on increase of producing by restructuring and investments that means clear owner right and making efficient land market, credit and input. Without considering how large is market economy, role of state policy is significant. If economy is more market, than state role is bigger.

Key words: investments, export, agriculture, transition.

Author's Address:

Branko Mihailović, MSc
Institut za ekonomiku poljoprivrede
Volgina 15, 11060 Beograd
Republika Srbija
Tel: +381 11 2972 848
E-mail: brankomih@neobee.net